

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“



Met de hemel verbonden

Als we bidden: onze Vader, Die in de hemelen zijt, - weten we ons met de hemel verbonden. „Pardon, ik ben verkeerd verbonden“, zeggen we voor de telefoon, als we verkeerd gedraaid hebben. Dat is een kleine leugen, want wij kozen het verkeerde nummer. Wij hadden onze gedachten er niet bij. Wij vertrouwden op onze routine.

Zo kunnen we bidden zonder met de hemel verbonden te worden. En dan geven we God de schuld als we niets hebben aan zulk bidden. Maar wij baden zonder ons hart erbij en wij vertrouwden op onze gebedsroutine.

Maar als we bidden met het hart en in vertrouwen op de Heer, dan zijn we toch wezenlijk met de hemel verbonden.

En dat is een gedachte om klein bij te worden. De hemel hoort ons. God luistert naar ons. Hij geeft zijn volle aandacht aan dat kleine gebed als een zucht van mij, tussen al die geluiden en gebeden, die per dag zijn oor bereiken van onze planeet.

Om klein bij te worden, vooral als je bedenkt wie wij, bidders, zijn en hoe onze gebeden vaak zijn. Wij, mensen die God soms alleen maar nodig hebben als ze in de penarie zitten, en onze gebeden: haastig, bedillerig, egocentrisch, kleingelovig, vleugellam. Zegt God nooit een keer: trek de stekker er maar uit, verbreek de verbinding maar? Maar tegen wie zou Hij dat moeten zeggen? M.a.w. wie verzorgt eigenlijk de verbinding? Wij doen telkens weer ons best om de verbinding met de hemel te verbreken. En als de telefoon-abonnee niet op tijd betaalt wordt de verbinding subiet verbroken. Hebben wij bij God op tijd en volledig betaald? Hebben we aanspraak op aanspraak? Neen, we zijn allemaal wanbetalers, en dat nochtans de verbinding intact blijft danken we alleen aan de Here Jezus, Die voor ons betaald heeft en de verbinding hersteld. En als u weten wilt, hoe de situatie voor u en mij zou zijn, als Hij niet onze schuld bij God afbetaald had, moet u u maar eens wagen op Golgotha. Daar heeft de hemel de verbinding verbroken. De stekker is er daar boven uitgetrokken op hoog bevel en Jezus kan geen contact meer krijgen. En pas als Hij alles, alles heeft betaald wordt de verbinding hersteld. Voor Hem, en voor ons. Hij mag weer Abba zeggen en wij ook.

Maar nu weet u ook, wie daar boven de verbinding verzorgt. Dat doet nu Jezus in eigen persoon in de hemel. En de H. Geest doet het bij ons op aarde. Want daar bóven bidt Jezus voor ons en hier beneden bidt de Geest in ons. De Zoon houdt het hart des Vaders open voor ons, en de Geest houdt ons hart open voor de Vader. En zo ligt ons gebedsgemeenschap ingebed in de goddelijke gemeenschap tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Dat is de redding van onze gebeden, ze zijn verankerd in die intergoddelijke gemeenschap van de H. Drieëenheid, waar wij niet aan tippen kunnen en de duivel niet aan wrieken kan.

Er zou van bidden geen sprake kunnen zijn, als het geen Hemelvaart en geen Pinksteren geweest was. Want Hemelvaart verzekert ons: we hebben een Voorbidder boven, en Pink-

steren betuigt ons: we hebben een Meebidder beneden. Christus zorgt boven en de H. Geest zorgt beneden, dat de verbinding intact blijft.

Als Christus in de hemel arriveert is zijn eerste woord tot de Vader: ziehier Vader, ik en degenen, die Gij mij gegeven hebt, voor wie ik mijn bloed stortte en de schuld betaalde; zie ze nu aan en hoor ze aan om mijnen twil, Vader; ik heb ze geleerd Vader te zeggen en ik heb ze mijn broeders genaamd en ze zijn het ook; ontvang ze nu in mijn naam die Gij mij gegeven hebt. - Zo pleit de Zoon in de hemel.

En de Geest op aarde?

Hij is in onze harten uitgestort en getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. Hij leert ons zeggen Abba, Vader en als wij niet weten wat wij bidden zullen gelijk het behoort, bidt Hij zelf voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen. Dat staat allemaal in dat heerlijke hoofdstuk Rom. 8, dat elke bidder uit het hoofd en in het hart moet kennen.

Dezelfde Paulus van Rom. 8 heeft ons ook gezegd, dat God bij machte is oneindig meer te doen dan wij bidden. Ons bidden raakt in de verste verte niet aan wat God bij machte is te doen. We vertrouwen de helft nog niet van Gods beloften. We halen er nog lang niet uit wat erin zit. Ons gebedssikkeltje is zo klein dat we de grootste helft nog op het maaiveld laten staan. Goddank is er Een, Die er wél uit haalt wat erin zit, en dat is de H. Geest.

Maar de Voorbidder bóven kunnen we ook niet missen. Hoe moet Hij onze gebeden wassen van de smet onzer zonden in het loogbad van zijn bloed. Ik denk nu niet aan gebeden, waarbij we onze zonden bedekken. Dan kan Hij niets voor u doen. Maar ik denk wel aan de bidder, die het moeilijk heeft met zijn zonden. Petrus b.v. na zijn verloochening. Hoe kan die man ooit nog weer bidden? Omdat Jezus voor hem geleden en gebeden heeft, dat zijn geloof niet ophoudt. Omdat Petrus een Voorbidder heeft, Die bidt: Vader, ik weet alle dingen, ik weet dat hij me toch liefheeft,

met een liefde, die Wij in zijn hart hebben uitgestort.

Nu weet u, wie de verbinding verzorgt en in stand houdt, zodat u en ik altijd kunnen blijven zeggen: onze Vader, Die in de hemelen zijt.

We zullen dan toch maar rustig doorgaan ons hart in de hemel te verheffen, waar Christus is, onze Voorspraak, aan de rechterhand zijns hemelse Vaders, Robinson ten spijt, die zegt dat de hemel een overwonnen standpunt is en dat we God beneden moeten zoeken, in onszelf en in onze medemens; en die zegt, dat bidden niet meer en minder kan zijn dan heel dicht bij je medemens zijn, want in die medemens ontmoet je God.

Robinson heeft moeite met het „Die in de hemelen zijt“, en daarom kan hij over God alleen maar „aardselijk denken“, om het met onze Catechismus te zeggen. Hij kan over God slechts denken en spreken in intermenselijke verhoudingen. Maar alle onderlingen verbanden hier beneden kunnen slechts bestaan en floreren bij de gratie van de verbinding met bóven. En alle intermenselijke verhoudingen zijn slechts gered binnen de intergoddelijke verhouding in de hemel tussen de Vader, de Zoon en de H. Geest.

We vinden God niet in de naaste, maar we vinden onze naaste bij God. Zeker, we zullen bij ons bidden tot Vader in de hemel nooit vergeten, dat Jezus bij ons aan de deur kan staan in de schamele gedaante van de minste zijner broeders, die om een beker koud water vraagt; maar ook dan zullen we bedenken, dat dezelfde Jezus, die schuil gaat in de minste zijner broeders, eenmaal openlijk verschijnt op de wolken des hémels, om ons reenschap te vragen van bóven over wat we deden jegens de broederschap beneden. Hoe zou Robinson ons ooit kunnen dwingen tot een keuze tussen „boven“ en „beneden“, waar naar het bijbels getuigenis heel onze geloofsen gebedsgemeenschap naar twee kanten vastligt: in de Zoon, die bóven en in de Geest, die beneden de verbinding met de Vader verzorgt.

C. P. Plooy

Een kerkelijke discussie over de valse kerk

IV

Een kerkelijke, géén sectarische vereniging

Zoals we vorige week hoorden stelde de synode van de Chr. Geref. Kerk in verband met een eventuele vereniging met de Ned. Geref. (dolerende) Kerken een „beding“ op waarin ze uitsprak wat naar haar overtuiging over en weer moest worden erkend en gedaan zou er van vereniging van beide kerkengroepen sprake kunnen zijn.

Ik zal het gedeelte daarvan waar het in verband met het thema waarover het in deze artikelen gaat nog even overnemen. Dan hoeft men het nummer van vorige week niet op te

zoeken. Het luidt aldus:

„erkennende het belangrijke verschil dat tussen Separatie en Doleantie bestaat,

zelve vaststaande in de overtuiging dat de scheiding van 1834 en vervolgens een werk van God was, zowel recht- als plichtmatig naar Zijn Woord en de Geref. Belijdenis,

de Doleantie met haar Kerk - en Rechtsbeschouwingen voor rekening latende van de Ned. Geref. Kerken;

nochtans bereid om in weerwil van dat onmiskenbaar verschil toch met het oog op en krachtens de eenheid in Belijdenis en Kerkregering althans te pogen om tot Vereniging te komen en Kerkelijk samen te leven;

oordeelt de synode:

„dat dan alleen zulk een poging zal kunnen slagen,

1e. als over en weer, oprecht en zonder zinsbehoud, de te verenigen Kerken erkend worden als ware en zuivere Geref. Kerken naar Belijdenis en Kerkenorde;

2e. als, wat de verhouding tot de Ned. Herv. Kerk betreft, dit wederzijds wordt uitgesproken, dat verbreking van de Kerkelijke gemeenschap met de besturen van de Ned. Herv. Kerk niet alleen, maar ook met de leden in corporatieve en plaatselijke zin, door Gods Woord en de Geref. Belijdenis geboden en dus noodzakelijk is;

3e. en als geen personen als leden der Verenigde Kerken mogen worden erkend, dan die instemming betuigen met de Geref. Belijdenis en Kerkenorde en dien overeenkomstig wenssen te leven”.

Zoals van zelf sprak zond de synode van de Chr. Geref. Kerk dit stuk naar de synode van de Ned. Ger. (dolerende) Kerken.

De allesbeheersende vraag was immers of de synode van de Dolerende Kerken dit „beding” zou kunnen aanvaarden!

Was dit niet het geval dan raakte men met de verenigingspogingen in het slop. Ging deze synode er wel accoord mee dan was de vereniging van de beide kerkengroepen in principe tot stand gekomen.

* * *

De synode van de Dolerende Kerken heeft zich zoals van zelf spreekt met het door de synode van de Chr. Geref. Kerken opgestelde „beding” intensief bezig gehouden.

Ze heeft alle zinnen en woorden daarvan op een goudschaaltje gewogen.

Na een eerste bestudering van het stuk door een commissie van deze synode waren er bij de broeders die daartoe behoorden een groot aantal vragen gerezen over de juiste betekenis en strekking van onderscheidene uitspraken daarvan. De commissie vroeg daarom aan de deputaten van de Chr. Geref. Synode die benoemd waren om zo nodig het „beding” nader toe te lichten, een nadere verklaring daarvan.

Deze vragen betroffen vooral de beschouwing van en de verhouding tot de Ned. Herv. Kerk en de consequenties daarvan. Ik zal letterlijk citeren wat deze broeders schreven.

„Sommigen onzer — zo leest men in hun brief — ontvingen de indruk, alsof deze bepaling (het gaat over die welke boven onder 2 wordt genoemd - C.V.) bedoelde, dat wij het beginsel der doeleantie veroordelen zouden, en met de dogmatische toepassing van het begrip Valse Kerk op het Synodaal instituut zouden meegaan.

Dit kan echter o.i. Uw bedoeling niet geweest zijn, daar de considerans het goede standpunt inneemt, van geen der partijen te noodzaken, het standpunt van de wederpartij voor haar rekening te nemen, en alsoo een streep te halen door haar eigen verleden, en voor zonde te verklaren wat zij zelve uit overtuiging deed.

Wij vertrouwen, dat deze paragraaf niet slaat op die gemeenschap in de Kerk van Christus, die steunt op het Verbond en die in de doop haar zegel vindt. Dat deze paragraaf evenmin bedoelt, de historische betrekking te loochenen, die onmiskenbaar in het verleden wortelt en die door geen willekeurige bepalingen te vernietigen is. Dat het niet in Uwe bedoeling ligt, dat wij alle de daar genoemde leden als heidenen en tollenaars zullen beschouwen. En dat het evenmin Uwe mening zijn kan, dat wij ook als Kerken geen verplichtingen tegenover deze achtergeblevenen zouden hebben.

Zo opgevat zou alsoo deze paragraaf alleen slaan op die Kerkelijke gemeenschap, die een institutionair karakter draagt, en nooit anders dan uit het leven onder eenzelfde Kerkenor-

dening en in eenzelfde kerkverband zou kunnen voortvloeien. En dan zou naar het inzien der Commissie voor de Synode onzerzijds geen bedenking bestaan om te verklaren, dat niet alleen het breken met de besturen, maar ook het doen ophouden van institutaire kerkelijke gemeenschap met de bedoelde leden plicht is, zolang zij in hun valselijk georganiseerd instituut blijven, en weigeren met ons het enig goede kerkverband te aanvaarden”²⁾.

* * *

Reeds bij oppervlakkige lezing van deze opmerkingen beseft men dat daarin een aantal vragen worden gesteld welke als van zelf na de in die dagen gevoerde discussies over de verhouding tot de Ned. Herv. Kerk moesten oprijzen. Het gaat daarin over alle kwesties die daarbij aan de orde waren geweest. En de strekking van de gemaakte opmerkingen is het vasthouden van de opvattingen welke door de dolerende broeders daaromtrent steeds waren verdedigd.

Positief wordt in deze vragen het volgende uitgesproken:

1. Wij geven het beginsel der doeleantie, nl. dat de plaatselijke Herv. Kerken tot reformatie moeten worden gebracht door ze vrij te maken van het hiërarchische kerkbestuur, niet prijs.

2. Krachtens datzelfde beginsel verwerpen wij de opvatting dat het „synodaal instituut” als valse kerk moet worden beschouwd.

3. Naar onze overtuiging is die gemeenschap tussen mensen welke berust op het verbond en verzegeld wordt met de doop een gemeenschap in de kerk van Christus.

4. Wij houden vast aan de historische gemeenschap met de kerken in het Hervormd Kerkgenootschap en met de leden daarvan.

5. Wij beschouwen voorts de leden van de Ned. Herv. Kerk niet als heidenen en tollenaars.

6. Wij handhaven dat wij ook als kerken verplichtingen houden ten opzichte van hen die in de Ned. Herv. Kerk zijn achter gebleven.

7. Wij breken wel met de besturen van de Ned. Herv. Kerk en evenzo met de Ned. Herv. Kerken voor zover deze een institutaire gemeenschap vormen.

De deputaten van de Synode der Chr. Geref. Kerk reageerde onmiddellijk op de gemaakte opmerkingen. Zij beantwoordden de hun gestelde vragen aldus:

Ons voorstel onder 2 genoemd sluit niet in „de loochening van de historische betrekking tot de leden van het Ned. Herv. Kerkgenootschap, zoals zij wortelt in het verleden. Het sluit niet in, dat die leden zouden moeten beschouwd worden als heidenen en tollenaars. Het sluit niet in, dat de uitgeleide Kerken geen verplichtingen tegenover die leden hebben zouden. Maar de synode der Chr. Geref. Kerk, sprekende van verbreking der kerkelijke gemeenschap, bedoelde daarmee: a) dat die achterblijvenden geen objecten van kerkelijke tucht kunnen zijn, en b) dat zij geen recht hebben op Doop en Avondmaal zolang zij niet instemming betuigen met belijdenis en Kerkenorde”.

Met dit antwoord was de commissie van de synode der Dolerende kerken geheel gecontenteerd.

Zij schreef dat zij met blijdschap had bespeurd, „dat metterdaad van een onoverkomelijk bezwaar, na Uw gegeven toelichting niet langer sprake kan zijn. Uw bondig en duidelijk schrijven heeft veler consciëntie ontlast en blijde hope gewekt voor de toekomst”³⁾.

De vreugde van deze commissie is begrijpelijk.

Want uit de woorden der Chr. Geref. deputaten was haar duidelijk geworden dat de synode van de Chr. Geref. Kerk de Dolerende

Inhoud „Opbouw”

Met de hemel verbonden	C.P.P.
Een kerkelijke discussie over de valse kerk	C.V.
Kerkelijk Leven	G.V.
Ontmoeting met broeders in de Spaanse wereld	J.v.O.J.
Antwoord ds. Amelink aan ds. D. K. Wielenga (II)	H.A.
Persschouw	
Kerknieuws	

Kerken ten aanzien van de verhouding van de Ned. Herv. Kerk in niets anders wilde binden dan in wat onder a en b werd gezegd!

Dat deze deputaten inderdaad de bedoeling van de synode der Chr. Geref. Kerk had weergegeven bleek later overduidelijk. Want de volgende synode der Chr. Geref. Kerk, die van 1892, sprak in een speciaal besluit uitdrukkelijk uit dat genoemde deputaten in hun brief aan de commissie van de synode der Dolerende Kerken „de bedoeling van het Leeuwarder besluit in juiste bewoordingen” had weergegeven⁴⁾.

* * *

Op de historische 15de September 1891 kwam het besluit van de synode der Chr. Geref. Kerk inzake de voorwaarden voor een eventuele vereniging der kerken, in de synode der Dolerende Kerken aan de orde. De boven reeds genoemde commissie had een concept besluit daaromtrent in gereedheid gebracht.

Voor ons is van belang wat zij voorstelde inzake de kernkwestie. Namelijk over de verhouding van de Gereformeerde Kerken tot het Ned. Herv. Kerkgenootschap.

Welnu de commissie stelde voor dat de synode o.a. zou uitspreken:

„dat zij, het belangrijkste verschil tussen de beide methoden van reformatie (gemeenlijk als die van separatie en doeleantie gekentekend) erkennende, ook harerzijds bereid is, zich op het standpunt te plaatsen dat beide groepen zonder elkander hierin te oordelen, haar eigen praktijk en de daarmee samenhangende kerkrechtelijke beschouwing, voor eigen rekening nemen”.

En voorts adviseerde de commissie dat de synode zich niet zou verzetten tegen wat de synode der Chr. Geref. Kerk in haar „beding” over de verhouding tot de Ned. Herv. Kerk had uitgesproken, „overmits uit het beginsel, dat de methode van separatie en doeleantie beiderzijds voor eigen rekening wordt gelaten, volgt, dat hierin niet kan zijn gevegd, dat de Kerken dezerzijds (daarin) het standpunt der doeleantie zouden veroordelen of dat der separatie huldigen; zodat dit beding niet kan inhouden de loochening van de historische betrekking tot de leden van het Nederlands Hervormd Kerkgenootschap; noch de eis, dat we deze leden als heidenen en tollenaars zouden beschouwen; noch eindelijk dat de tot reformatie gekomen Kerken geen eigenaardige verplichtingen tegenover die leden zouden hebben; — en zulks met dien verstande, dat die achter blijvenden, zolang zij achterblijven, in de zin der kerkenordering, door eigen schuld, geen objecten der tucht van het kerkelijk instituut zijn, en dit eerst weer worden, als zij de Opziensers der ware Kerken Christi erkennen; alsook dat zij, geen recht op het Sacrament der H. Doop voor hunne kinderen, noch voor zichzelf op het Sacrament des H. Avondmaals kunnen doen gelden, zolang zij niet gekomen zijn tot het betuigen van instemming met de belijdenis der Gereformeerde Kerken en zich voegen onder haar Kerkenordering”⁵⁾.

Met algemene stemmen werd door de synode van de Dolerende Kerken dat voorstel van haar commissie tot besluit verheven⁶⁾.

En daarmee was de vereniging der kerken in principe tot stand gekomen.

Dat wil zeggen: er kwam een vereniging tot stand waarbij over en weer bepaald was:

dat de verenigde Kerken zich zouden binden aan de confessie en de kerkenorde en aan niets meer;

dat men de institutair-kerkelijke gemeenschap met de Ned. Herv. Kerk verbrak;

en dat men de beantwoording van de vraag of die kerk al dan niet een valse Kerk is aan ieders persoonlijk oordeel overliet.

En zo werd de vereniging van 1892 een kerkelijke en geen sectarische vereniging.

C. V.

¹⁾ Handelingen van de Synode van Leeuwarden 1891, art. 184, blz. 101/2.

²⁾ Acta van de derde voorlopige Synode, gehouden te 's-Gravenhage, 1891, blz. 86.

³⁾ Idem, blz. 89.

⁴⁾ Handelingen van de Synode van Amsterdam 1892, art. 20, blz. 10.

⁵⁾ Acta van de derde voorlopige Synode, 1891, blz. 80, 81.

⁶⁾ Idem, art. 55, blz. 78.

Kerkelijk Leven

* * De besluiten der Synode inzake * Ds. J. van der Schaft

Het feit dat ds. J. van der Schaft zich aan de gemeenschap van de Gereformeerde kerk te Murmerwoude onttrokken heeft ontslaat niemand van de plicht de handelingen en besluiten der synode te toetsen. Ds. Van der Schaft moge dan op verdere behandeling van de zaak van zijn ambtelijke positie geen prijs meer hebben gesteld - de rechtspleging zelf blijft voor allen die tot de Gereformeerde kerken behoren aktueel. Er is ook in de kerken nog zo iets als rechtsvorming naast het in de kerkorde beschreven recht.

Men denke aan 1926.

Toen heeft de synode van Assen eerst, volkomen in strijd met de artikelen 79 en 80 de predikant van Amsterdam Zuid geschorst en toen deze schorsing noch door dr. Geelkerken zelf noch door de meerderheid van de Overtoomse kerkeraad werd erkend tenslotte èn dr. Geelkerken en de kerkeraadsliden, die deze meerderheid uitmaakten, uit de bediening ontzet. Slechts dr. S. Greijdanus, praeadviseur ter synode, stemde tegen. Ook dr. W. A. van Es predikant te Leeuwarden, verhiel achteraf zijn stem. En dr. Jan van Lonkhuyzen, wie dit protest een professoraat aan Calvin College heeft gekost. Maar de kerken namen het. Zij hebben door haar stilzwijgen en toezien deze kromme rechtshandel goedgekeurd. En daarmee zonder officiële wijziging van de tekst van de kerkorde in artikel 79 in feite het gangbare kerkrecht veranderd. Dat is in die tijd ook door latere vrijgemaakten verdedigd. Het is om te onthouden. Want door deze gang van zaken kon de synode die in 1944 dr. K. Schilder en dr. S. Greijdanus schorste en de eerste ook afzette zich beroepen niet maar op een naakt synodebesluit uit 1926, maar op een door de kerken aanvaarde rechtshandel.

Dat heeft in 1944 de synode het werk licht gemaakt en de strijd der bezwaarden buitengemeen verzwaaard.

Daarom is het zaak toe te zien niet alleen op wat in de kerkorde staat, maar op wat in de praktijk van het kerkrecht met bewilliging van de kerken achteraf geschiedt. Hier dreigt de figuur, die we in het burgerlijke recht kennen. Daar wordt in de rechtsbediening niet slechts gerekend met „de letter der wet”, maar ook met de interpretatie van de wet in de rechtspraak, uiteindelijk met de arresten van de Hoge Raad. Niemand herinnere ons

aan het verschil tussen het burgerlijk en het kerkelijk recht. Dat is ons zeer goed bekend. We maakten slechts een vergelijking en dat is heel iets anders dan een gelijkstelling.

Artikel 79 in Groningen-Zuid.

We willen de zaak nog verduidelijken. De kerk van Groningen Zuid heeft ds. A. van der Ziel volkomen in strijd met artikel 79 k.o. geschorst. Immers zonder de weliswaar gevraagde, maar geweigerde medewerking van de genabuurde kerk van Groningen Noord. Ook tegen het gevraagde oordeel van een classis Groningen. Achteraf heeft een particuliere synode van Groningen aan deze onwettige schorsing het zegel van haar goedkeuring gehecht en een volgende classis Groningen heeft zich daaraan geconformeerd. Zo is de schorsing niet tot een kerkordelijke normaliteit gemaakt. Ze is en BLIJFT, alle particulier synodale en classicale constatering, oordelen en uitspraken ten spijt, in strijd met de kerkorde.

De feitelijke toestand is dat men in Groningen in FEITE de kerkenorde heeft veranderd. Zolang deze toestand voortduurt heeft men daar een andere feitelijke kerkenorde dan elders in het land. En het wordt tijd dat alle plechtige verklaringen in beroepsbrieven en alle geleerde verdedigingen ten spijt, dat RONDUIT vol te houden.

Zelfs indien de synode van Rotterdam-Delfshaven in de zelfde zin als de particuliere van Groningen mocht spreken. Dan heeft de generale synode van Rotterdam-D. 1964 met artikel 79 k.o., zij het op andere wijze, precies zo geknoeid als die van Assen 1926. We moeten voor deze synode bidden. En we zullen het doen. Maar dan concreet. D.w.z. we zullen moeten bidden dat de daar vergaderde broeders noch de kerkeraad van Groningen Zuid noch de particuliere synode van Groningen, noch de classis Groningen t.a.v. artikel 79 mogen volgen. En mocht ze dat toch doen dan dient ons Neen tevoren vast te staan. De zaak is heel eenvoudig en we zitten niet als een onmondig volk te wachten op wat de synode als een soort Hooggerechtshof beslist over de zin van een duidelijke kerkorde.

OPENBARE en GROVE zonde.

Volgens artikel 79 k.o. kan en mag een ambtsdrager alleen geschorst en afgezet worden om een openbare grove zonde. Het is duidelijk dat iemand, die om een van zulke openbare en grove zonde geschorst en afgezet wordt en in die zonde blijft en daarover geen schuld belijdt, niet, alsof er geen vuiltje aan de lucht is, kan deelnemen aan het Heilig Avondmaal: zulk een openbare en grove zondaar wordt als afgezet predikant en dus ook als gemeen lidmaat der kerk voorwerp van kerkelijke vermaan en tucht en bij hardnekkigheid uit de gemeente en van God zelf uit het koninkrijk der hemelen gebannen.

Dat behoort tenminste zo.

Dat hebben we in 1944 en volgende jaren ook zo aan degenen die toen schorsten en afzetten voorgehouden: Gij hebt ons buiten het Rijk van God gesteld. Daarbij ging het niet over de vraag of de schorsers en afzetters zelf deze gevolgtrekking maakten, niet over de vraag of ze dat bedoelden, maar met de hand op artikel 79 en dito 80 is hun dat konsekwent voorgehouden. Dat geschiedde nog in februari 1960 in De Reformatie in een artikel van onze thans overleden br. A. Schilder te Bennekom in een artikel

EERROOF.

dat aldus eindigde:

f. Kent ieder onder ons nog wel de opsomming der euveldeaden, die in art. 80 wordt ge-

geven? Slechts „de voornaamste” worden daar genoemd; het lijstje is dus nog niet eens volledig. Wij laten ze hier volgen:

valse leer of ketterij
openbare scheurmaking
openlijke blasphemie
simonie
trouweloze verlating zijns dienstes
indringing in eens anderen dienst
meinedigheid
echtbreuk
hoererij
dieverij
geweld
gewoonlijke dronkenschap
vechterij
vuil gewin
kortelijk, alle de zonden en grove feiten, die de bedrijver voor de wereld eerloos maken, en in een ander gemeen lidmaat der kerk der afsnijding waardig zouden gerekend worden.

Dat alles werd met het noemen van de artikelen 79 en 80 K.O., als grond, als rechtvaardiging, van schorsing en afzetting, gerepeet als het werd op honderden kansels en in talrijke (kerkelijke en niet-) persorganen, ingestampd in de hoofden van allen die 't hoorden en/of lazen. En het bleef in die hoofden na-dreunen: Greijdanus, K. Schilder als de eerste slachtoffers, zij hebben „grove zonden” bedreven, art. 79 en 80 K.O.

g. Alleen, wanneer die „wereld” niet naar de kranten-koppen alleen maar oordeelt, maar zou gaan studeren en nog eens weer studeren, dan kan het gebeuren, dat niet de slachtoffers hier leidlieden der synodocratie, maar die leidlieden zelve eerloos verklaard worden.

Zoals ze bij ons allang zijn: e-e-r-l-o-o-s.

Maar dat doet niets, geen greintje, af van onze klacht, die wij zullen herhalen in de oren van God en der mensen, de klacht n.l. dat zij, die leidlieden, rondom 1944, hebben gepleegd: mèt de

AMBTELIJKE DOODSLAG

ook

E-E-R-R-O-O-F.

Bennekom.

A. Schilder.

Dat is voorzeker een private mening van wijlen broeder A. Schilder, maar ze vertolkte de sedert de vrijmaking onder ons gangbare mening op dit punt.

Ze is o.i. ook juist.

Het is toch moeilijk vol te houden dat iemand die als een kwade herder wordt geschorst en afgezet zonder tot bekering, d.i. tot belijdenis van schuld gekomen te zijn, ongehinderd zijn plaats hebben mag in de kerk en de gemeenschap van de heilige sacramenten.

En nu is het verwonderlijke dat blijkens de synodeverslagen van de synode van R' dam D. ter synode met nadruk is verklaard dat de afzetting van ds. J. v. d. Schaft niet betekende dat daaraan opgemelde konsekwenties verbonden waren. Ds. Van der Schaft behoorde wel van de dienst afgezet te zijn, maar hij was en bleef een broeder in volle rechten.

Nieuwe theorie

Deze zaak is volgens het synodeverslag in het Gereformeerd Gezinsblad van vrijdag 5 juni nadrukkelijk aan de orde geweest. Dr. B. Jongeling stelde haar aan de orde: „Onder ons is nog al eens gezegd: afzetting is uitsluiting uit het koninkrijk Gods. De commissie wil de afzetting handhaven al wil ze nog een poging wagen ds. Van der Schaft terug te brengen. Doch de commissie wil toch ds. Van der Schaft de woestijn insturen. Toch schrijft ze aan een broeder in de Here. Is het nu zo dat ds. Van der Schaft der afsnijding waardig is, ook al heeft hij onwils gehandeld? Als er bij ons geen plaats meer is voor ds. Van der S., dan is hij geen broeder meer.”

Blijkens dit verslag heeft dr. Jongeling

de zaak hier zó gesteld: óf ds. Van der S. is naar art. 79 en 80 terecht geschorst en dan is hij ook der excommunicatie waardig, óf hij is een broeder en dan niet der afzetting waardig.

Ds. G. Janssen antwoordde daarop, na opgemerkt te hebben dat ds. Van der Schaft de gemeente verstrooide (we laten dit punt thans rusten): „Dan kunnen we niet zeggen: We maken hem los van de gemeente. In deze moeilijke tijd moeten we de gemeente houden bij het Woord van God. Wie daarvoor niet kan staan, kan ambtelijk niet gehandhaafd worden. Zo iemand vergadert niet met Christus. We moeten niet bang zijn voor de indruk naar buiten. Wij hebben in de vrijmaking gestaan voor de ruimte die Christus geeft. Doch alleen voor die ruimte. En verder geven we het oordeel aan de Heere over”.

Hier onderbreken we even.

De aanklacht is duidelijk: ds. Van der Schaft verstrooide de kudde, hield de gemeente niet bij het Woord van God, hij vergaderde niet met Christus. Als dat wáár is, dan zijn we het ook eens met het oordeel en het vonnis: zo iemand kan ambtelijk — bedoeld zal wel zijn: in de ambtelijke dienst — niet gehandhaafd worden. M.a.w. hij is terecht afgezet.

Ds. Janssen ging voort: „Door het afzettingvonnis heeft ds. Van der Schaft niet opgehouden kerklid te zijn.

Na het afzettingsoordeel moet een kerkelijke behandeling volgen. Na een ambtelijke tucht volgt een persoonlijke tucht. Afzetting is nog geen afsnijding en daarom kunnen we ds. Van der Schaft broeder noemen”.

Nu menen we dat we een paar jaar terug mogen gaan. Reeds toen werd ds. Van der Schaft als een kwade herder, die de kudde verstrooide, niet vergaderde met Christus, de gemeente niet hield bij het Woord van God, geschorst. Niet pas na zijn afzetting, reeds bij de schorsing had de „persoonlijke tucht” moeten beginnen. Deze kwade herder, die het avondmaal niet mocht bedienen mocht er toch zeker bij zulke OPENBARE en GROVE zonde ook niet aan deelnemen?

Afzetting is nog geen afsnijding, zo werd ter synode verklaard. Dat zal wel waar wezen. Maar afzetting en schorsing van een „kwade herder” betekenen toch zeker wel dat de eerste stappen tot de „persoonlijke tucht” niet pas worden gezet als de afzetting een feit is. De eerste stap, de afhouding van het avondmaal, wordt toch terstond bij zulke nog wel OPENBARE en GROVE zonde, gedaan? En ook als de eerste stap is gedaan en de afsnijding — die eerst na gebleken onboetvaardigheid plaats vindt — nog geen feit is, ook dan is hij nog een broeder. Ja zelfs na de afsnijding is het plicht iemand nog aan te spreken „gelijk men een broeder doet”.

„Persoonlijke” en „ambtelijke” zonden.

Ds. G. Jansen maakte ter synode onderscheid tussen „persoonlijke” en „ambtelijke” zonden. Aldus: „Art. 79 spreekt over openbare grove zonden. In art. 80 K.O. volgt een opsomming van verschillende soorten van zonden onderscheiden in „ambtelijke” en „persoonlijke” zonden.

De samenvatting van „alle zonden, die bij een gewoon lid der kerk hem der afsnijding waardig maken” heeft betrekking op die „persoonlijke” zonden”.

Dat is knap.

Maar het is niet waar.

Dat is een uitvindsel en meer niet.

Alle zonden die een dienaar des Woords in zijn ambt bedriift worden hem persoonlijk aangerekend door God. Dacht iemand n.l. waarlijk dat een dienaar des Woords valse leer, ketterij, openbare scheurmaking, simonie kan bedrijven, ambtelijk, zonder persoonlijk aansprakelijk te zijn? Of kan hij ook gewoonlijk „ambtelijk” dronken wezen?

En als een ambtsdrager niet „ambtelijk”, maar „persoonlijk” zondigt betekent dat dan niets voor zijn ambtelijke status?

Kom nou! Ik dacht dat een ouderling altijd een voorbeeld der kudde diende te zijn en dat juist het feit dat hij ambtsdrager is bij alle zonden, zeker bij OPENBARE en GROVE, zijn schuld verzwaart. Heel dat gemaakte onderscheid tussen „ambtelijke” en „persoonlijke” zonden is een fictie, maar nodig om wat er volgt:

„Een ambtsdrager kan worden afgezet zonder dat hij van het avondmaal wordt afgehouden”.

Ja, dat kán wel.

Alles kán.

Men kan een predikant schorsen, hem bijna twee jaar later afzetten en hem in die tussentijd ongehinderd in het gebruik van het avondmaal laten. Maar in een kerk, die de dortse kerkorde met de artikelen 79 en 80 houdt kan dat NIET.

Hoe ds. Janssen dit dan toch verdedigt? Als volgt: „In de Vrijmaking schorste men op grond van muiterij en naar de letter van die vonnissen moet bij niet-bekering tot uitsluiting worden overgegaan”.

Precies. Maar bij alle OPENBARE en GROVE zonden die een ambtsdrager der schorsingen afzetting waardig maken en voorts bij alle zonden en grove feiten in een gewoon lidmaat der kerk der afsnijding waardig, kan toch de tucht niet uitblijven?

Bij ds. Van der Schaft niet, als hij

1. de kudde verstrooide;
2. met Christus niet vergaderde;
3. de gemeente niet bewaarde bij het Woord van God.

Conclusie

En nu van tweeën één:

OF de door ds. G. Janssen namens de commissie ter synode geuite beschuldigingen aan het adres van ds. Van der Schaft zijn zo ernstig niet gemeend, althans zijn zonde was niet OPENBAAR en GROF in de zin van de artikelen 79 en 80 der kerkorde;

OF ze zijn voor honderd procent waar en in dat geval zit ik met de volgende vragen:

1. Waarom heeft dan de procedure bij zo grote duidelijkheid zo lang moeten duren?

2. Waarom is men niet terstond na de schorsing de weg opgegaan, die bij gebleken verharding moest leiden tot de afsnijding van een kwade herder, die toch ook „een rot lid” der gemeente is?

3. Waarom is ter generale synode het verband tussen schorsing en afzetting enerzijds en afsnijding anderzijds losgelaten?

Slot.

De strijd loopt momenteel onder ons over de artikelen 79 en 80 van de kerkorde. Net als voor twintig jaar. Toen schorste de synode en zette zij in strijd met de kerkenorde, die bepaalt dat zulks door voorgaand oordeel des kerkerads en van die der naastgelegen gemeente geschieden moet. Thans vindt onder ons ingang dat de kerkeraad het ook zonder en tegen het oordeel van die andere kerkeraad mag doen en dat de meerdere vergadering(en) dat achteraf mag resp. mogen goedkeuren: Groningen. En — aldus Murmerwoude — de kerkeraad mag, gehoord de genabuurde kerk, ook schorsen en afzetten (met advies der classis) zonder dat er sprake is van OPENBARE en GROVE ZONDEN, subsidiair deze OPENBARE en GROVE ZONDEN wél straffen met schorsing en afzetting zonder dat deze zelfde zonden terstond censuur ten gevolge hebben. Dat laatste ligt er maar aan of deze zonden liggen in de „ambtelijke” of „persoonlijke sfeer”.

In feite is de kerkorde clandestien veranderd.

Net als in 1944.

* * *

Ik moge besluiten met een verhaaltje. Vele jaren geleden verklaarde een predikant des zondags van de kansel schuld te belijden. Aldus: als dienaar des Woords heb ik gezondigd, als vader ga ik vrij uit.

Toen zei een oud en wijs en vroom man: Dominee heeft zich in tweeën gedeeld: in een dominee en een vader. Het graf is gepleisterd en we gaan weer voort.

Tot een volgende keer.

G. Visee

Ontmoeting met broeders in de Spaanse wereld

In het voorjaar brachten we onze vakantie door op de Kanarische eilanden. Een eilandengroep in de Atlantische Oceaan, die bij Spanje hoort en ook echt Spaans is.

Tegen de Zondag gingen we op informatie uit om er achter te komen of in Las Palmas waar we logeerden ook een protestantse kerk was. En ja, na wat zoeken en vragen hoorden we dat er in deze grote, prachtige badplaats inderdaad een „Iglesia Evangélica de las Palmas” bestond. We kregen ook het adres te pakken waar het gebouw van deze kerk te vinden was.

Zeer benieuwd naar wat we te zien en te horen zouden krijgen gingen we op Zondagmorgen op stap. Na veel omzwervingen en veel voor ons onverstanebare Spaanse woorden en wat beter te begrijpen dito gebaren leverde de taxi ons af in 'n achterbuurtstraatje in het havenkwartier.

We stonden voor een oud vervallen huis. Ramen bezat het niet. Wel drie hoge deuren. Maar er was niemand te zien. De deuren waren gesloten. Zou het adres wel goed zijn? Terwijl we daarover piekerden, kwam opeens een jonge man opdagen. Hij had een dikke bijbel onder de arm. Het begon er op te lijken dat we goed terecht waren gekomen.

Even later kwam een man aanlopen die later zo iets als koster van de kerk bleek te zijn. Hij deed de deur van de „kerk” open. We gingen naar binnen. Wat zag het er binnen wonderlijk uit! We kwamen in een donker zaaltje. Er stonden wat oude banken. De zoldering was er uit gebroken. En in het dak vertoonde zich een groot gat. De ramen waren dichtgemaakt met papier en tegels. Het was niet veel zaaks. En — er was nog niemand in. Daarom gingen we maar weer naar buiten. Daar scheen de zon heerlijk en we bleven ons daarin nog een poosje koesteren.

Om elf uur zou de dienst beginnen. Maar er kwam een kwartiertje bij. Opeens verscheen er een dame. Ze kwam naar ons toe en stelde zich voor als de vrouw van Reverend Phillips. Ze was een Amerikaanse en vertelde dat haar man dominee was van deze kerk, maar die dag niet zou preken. Hij moest, zal ik maar zeggen, een „classis beurt” vervullen. En wel op het eiland Teneriffe. Tussen haakjes: het eiland waar Prins Hughes Charles en Prinses Irene een tijd later hun wittebroodsweken zouden doorbrengen. Het was een dag varen! Op Teneriffe was een collega van ds. Phillips uit de States gelogeed. En nu was hij er heen gegaan om in de kleine gemeente op dat eiland het Avondmaal te bedienen. Daarom zou op

deze Zondag in Las Palmas een ouderling voorgaan.

De dienst ging beginnen. Uit een koffer werd een pierementje gepakt. Mevr. Phillips fungeerde als organiste. In de „kerk” zaten nu enkele tientallen mannen en vrouwen. Sommigen kakelden zeer luid. Hoe warmer het land is des te harder schijnen de mensen te praten. Tenslotte begon de dienst. Natuurlijk in het spaans. We konden geen votum of wetslezing onderscheiden! Er was veel afwisseling in de dienst. De ouderling sprak een kort woord en dan werd er gezongen. Enzovoort.

De gemeente zong vaak. Er tussen door werd gebeden. Daarvoor werden verschillende broeders uitgenodigd. Eerst een oud baasjen met een baard van drie dagen en in een pakje dat ze zelfs bij het Leger des Heils niet zouden kunnen gebruiken. Daarna een jonge man. Vervolgens een broeder met zo'n woest gezicht en zo'n grote snor dat bij hem vergeleken een zigcuner er als een zeer gecultiveerd mens uitziet.

Het was voor mij een ontroerende beleving deze mensen te horen bidden. Diep greep mij aan de ernst die uit hun houding en woorden sprak. De ouderling die de dienst leidde werd afgewisseld door een broeder die blijkbaar de preek hield. Hij deed het met veel vuur en veel gebaren. De tekst waar hij over sprak was er een uit Numeri. Daarna volgde weer gebed en gezang. Het liep met het zingen nog al eens spaak. Maar dat mocht niet hinderen. Vol moed begon de gemeente dan maar opnieuw. De gezangenbundel die gebruikt werd was in Zuid-Amerika gedrukt. De bijbels kwamen uit Londen. Maar slechts enkelen waren in het bezit daarvan. Bijbels zijn in Las Palmas zeer kostbaar. De meesten hadden een tractaatje, waarin een evangelie was afgedrukt.

Na de dienst schudden de broeders en zusters ons hartelijk de hand. Ze pakten dan hun tractaatje en wezen met hun vinger naar bepaalde gedeelten daarvan die hen blijkbaar hadden gegrepen en waardoor ze hun gevoelen en wensen voor ons wilden bekend maken. Zo gingen we uit elkaar. Al hadden we niets verstaan van wat er gezegd en gezongen was, het was toch een goed uur voor ons geweest. We waren diep getroffen door deze primitieve gemeente en haar samenkomst, waarin blijkbaar de Heilige Geest krachtig werkte. We beseften het diep: er is een wereld van Christelijke arbeid, van arbeid van Christus waarvan u en ik geen flauw vermoeden hebben.

* * *

Maandagmorgen kwam ds. Phillips uit Teneriffe terug. Al gauw kwam hij ons met zijn vrouw opzoeken.

Het is typisch gereformeerd en zeker typisch nederlands-gereformeerd dat men probeert de christenmensen die men ontmoet, thuis te brengen en in te passen in de kerkelijke wereld waarin men zelf leeft. Je koestert de idee dat je dat kunt doen en ook moet doen. Je wilt de kerkelijke kringen en grenzen zoals die in Nederland zijn ook in de vreemde terug vinden. Je kunt je niet voorstellen dat dat niet kan. Je hebt zelfs de overtuiging dat dat moet en hoort.

Het christelijke leven en de christelijke kerk — zo denk je een beetje naïef als van zelf — zijn niet goed, ja zelfs niet mogelijk als ze niet het patroon volgen van wat dien-aangaande in eigen land en in eigen kerk wordt gevonden.

Maar met onze maatstaven konden we in Las Palmas niet veel beginnen! De dominee van die plaats, onze Reverend Phillips, was een Amerikaan. Hij kende voortreffelijk de spaanse taal. Een jaar of twaalf geleden was hij tot de overtuiging gekomen dat hij ergens het evangelie moest gaan verkondigen. Naar we begrepen had hij in het geheel geen theologische opleiding genoten. Toen hij tot de

overtuiging kwam dat hij de wijde wereld in moest om de blijde boodschap van Jezus Christus uit te dragen was hij lid van een „independent”, een onafhankelijke kerk in Californië. Gesteund door de gemeente waartoe hij behoorde en enkele genabuurde kerken was hij op reis gegaan. Omdat hij Spaans kende had hij zijn aangezicht gericht naar de Spaans-sprekende wereld. En zo was hij tenslotte in Las Palmas terecht gekomen.

Op de Kanarische eilanden was vroeger gewerkt door de Plymouthbrethern. Dat zijn darbisten. Ze kwamen uit Engeland. Hun werk was uiteindelijk verwaarloosd. En de vruchten ervan waren, op enkele uitzonderingen na, verloren gegaan. Een paar leden van de vroegere kerk van deze broeders had ds. Phillips nog in Los Palmas kunnen vinden.

Zo was hij begonnen. Met zijn vrouw en vier jongens. Zijn oudste dochter was al getrouwd. Met amerikaans optimisme en grote werkkraft deed ds. Phillips intensief en methodisch zijn werk. En met een ontroerende liefde voor het volk van Gran Canaria.

We hoorden van deze dominee ook veel over de zware geestelijke strijd welke in de kerken in Amerika wordt gevoerd. Het modernisme vreet steeds voort. Veel kerken zwenken al meer naar links. En dan blijven er restanten over die Bijbelgetrouw zijn. Vroeger waren er véél bijbelgetrouwe onafhankelijke kerken. Maar hun aantal neemt af. Veel kerken sloten zich aan bij de grote kerkgemeenschappen die door een directorium, 'n synode, of presidium geregeerd en geringelood worden. Er kwamen veel scheuringen voor als gevolg van deze fatale ontwikkeling. Een gevolg van deze gang van zaken was ook dat tegenover de bij de Wereldraad van kerken aangesloten denominaties de I.C.C.C., de organisatie van bijbelgetrouwe kerken in 't leven was geroepen.

Ook de kerk waartoe ds. Phillips in Amerika behoord had was nu bij de Wereldraad aangesloten. Het geestelijke leven daarin was vervlakt. Als hij onder de leden van die kerk vertoefde voelde hij zich als een vreemde. Hij verstond hen niet meer. En zij begrepen niet wat hem, onafhankelijke zendingsman, dreef. Ten gevolge van deze gang van zaken was ook een groot deel van de steun welke hij voor zijn arbeid op Gran Canaria ontving weggevallen. Maar daarvoor scheen ds. Phillips zich niet bijzonder bezorgd te maken. God zou wel zorgen dat het werk kon voortgaan.

Eerlijk gezegd waren we niet helemaal gerust over deze simpele verklaring. En daarom vroegen we of zijn gemeente in Las Palmas hem dan niet steunde. Resoluut kwam het antwoord: nee, dat wil ik niet. De gemeente zorgde er voor dat de preekdiensten gehouden konden worden, maar voor zichzelf wilde hij niets van haar ontvangen. In zijn verloftijd in Amerika probeerde hij zoveel hij kon steun te vinden voor zijn werk. Tijdens de laatste vakantie had hij met het oog daarop negen en twintig duizend mijl rondgetoerd door de States! En terwijl hij in Amerika was hadden de Spaanse broeders en zusters het brood uit de mond gespaard om hem bij zijn terugkomst een Volkswagenbusje te kunnen aanbieden ten dienste van het werk. Dat had hem meer goed gedaan dan wat hij met zijn duizenden-mijlen-tocht in Amerika had bereikt!

„Maar”, zo vroegen we, „hoe gaat het dan met uw gezin als het geld op is?” „Och, broeders” was het antwoord, „dit is toch een geloofswerk voor ons. We bidden om uitkomst en halen als het nodig is de broekriem maar wat strakker aan. Maar de Heere heeft ten slotte altijd weer uitkomst gegeven”.

We keken, geloof ik, wel een beetje ongeloof, na deze bekentenis!

Maar ds. Phillips herhaalde zijn woorden. „De Here zorgt overal voor! Dat hebben we al zoveel keren ervaren. In dat geloof zijn we begonnen en zo houden we het vol”.

En ten bewijze van Gods bijzondere zorg

voor de kleine Spaanse gemeente hoorden we toen het volgende verhaal.

* * *

Zoals ik reeds vertelde had de gemeente een oud huis gekocht om daarin te vergaderen. Maar er moest nog veel aan gebeuren. Er moesten banken komen en een lessenaartje en — niet te vergeten — het dak moest hersteld worden. Och, u weet zelf wel wat er al zo komt kijken als een huis in een kerk moet worden omgetoverd. Van de stedelijke autoriteiten had de gemeente een vergunning gekregen om het huis om te bouwen tot kerk. En toen waren de broeders zelf met de reparatie en de ombouw begonnen. Maar na een poosje moesten ze met het werk stoppen. Het geld was op!

Eigenlijk zinde de stadsregering die kerkbouw helemaal niet. En toen de bouw stagneerde stelde ze een ultimatum. Het werk moest direct worden afgemaakt, anders werd de vergunning ingetrokken. Het was een benauwde situatie. Maar de gemeente bad vurig om uitkomst. En die kwam. Als een onbegrijpelijk wonder. Er kwamen namelijk juist in die dagen mensen uit Madrid die een groot concern hadden gevormd met de bedoeling een hotel in Las Palmas te bouwen. Die kochten heel de achterbuurt waarin de kerk stond op. Want daar moest het hotel komen. En zo kwamen ze ook bij de Iglesia Espanola de Gran Canaria. Ze boden grof geld voor het ongelijke kerkgebouw. Maar om geld gaf de gemeente niet! Dat kon hen niet helpen. Ze moesten een gebouw hebben om te vergaderen!

Nu, dan zouden de heren van het concern daarvoor zorgen! En zo krijgt deze kleine kerk nu een paar straten verder een splinternieuw kerkgebouw. Het komt te staan op een binnenplaats. En er komen ook lokalen bij voor de Zondagschool. Ja, voor een eigen dagschool. Tot nu toe gaan de kinderen van de gemeente naar klooster- en fraterscholen. Andere zijn er niet. Maar daardoor wordt het werk op de zondagschool zeer bemoeilijkt. Want de kinderen die daar naar toe gaan worden door hun onderwijzers en onderwijzeressen van de dagschool zorgvuldig uitgehoord. En die doen alles wat ze kunnen om wat op de Zondagschool wordt geplant weer uit te roeien. Maar nu is het einde ook van die misère in het zicht. De tekeningen voor de nieuwe kerk zijn al klaar. De aannemer kan met het werk beginnen.

Zo verschaften hotel-magnaten ruimte en gelegenheid voor de prediking van het evangelie op Gran Canaria.

Of, beter gezegd: zo verhoorde God het gebed van zijn kinderen die niets anders begeerden dan het horen en verbreiden van het evangelie.

* * *

De volgende zondagmorgen waren we weer present in de kerk.

De Amerikaanse zendingsman verzorgde de liturgie. Een ouderling hield de preek. Af en toe schoot de dominee in de lach. Later zei hij ons waarom. De prediker had een tekst soms niet goed gelezen. Of legde het verband niet helemaal goed. 't Was soms een beetje komisch. De dienst was voor ons moeilijk te volgen. Mijn zwager, ds. Vis van IJsselmuiden, lukte dat beter. Er schijnt een nauw verband te zijn tussen het latijn en het spaans.

Blij een collega te ontmoeten nodigde ds. Phillips mijn zwager uit een woordje tot de gemeente te spreken. Dat zou gebeuren in de middagdienst. Want dan was de gemeente in groter getale aanwezig. Ds. Phillips was namelijk zijn werk begonnen met een middagdienst. Pas sedert drie maanden was er een morgendienst bij gekomen. Dat moest nog wat wennen.

Toen wij voor de middagdienst in de kerk kwamen hing er in de vergaderzaal een oud gordijn om een zekere afscheiding te maken. Achter dat gordijn zal een groepje jongens en

meisjes, dat onder leiding van één der broeders druk bezig was met bijbelstudie.

We namen maar vast plaats. Veel handen moesten we schudden. Tegen de dienst begon kwamen er uit andere hoeken nog meer jongens en meisjes. De dominee, zijn vrouw, een meisje en een der broeders hadden alle vóór de dienst begon een soort zondagschool geleid. De leeftijd van de jongens en meisjes die daaraan hadden deelgenomen varieerde van 4 à 5 jaar tot 16 à 17 jaar. Dit bijbelonderwijs aan de kinderen was een basis van al het andere werk. Ieder in de gemeente die daarvoor de gave had, had de opdracht ontvangen groepjes te vormen om onderwijs in de bijbel te geven. Was een van de kinderen niet komen opdagen, dan ging de domine of zijn vrouw direct op onderwijs uit om te zien wat er aan de hand was. Deze vorm van pastoraal werk werd in de gezinnen op hoge prijs gesteld.

Voor de gemeente als geheel was daarbij een vast schema voor bijbelonderzoek vastgesteld. Achter in de kerk hing een lijst van wat gedurende een geheel jaar in de wekelijkse eredienst zou worden behandeld. Voor elke week was daarop een bepaald schriftgedeelte aangegeven dat bestudeerd moest worden. Ieder die een bijbel had moest wekelijks niet minder dan twaalf hoofdstukken lezen. Dat gedeelte werd ook met de kinderen besproken. Daaruit koos de domine ook de tekst van de preek en het werd bovendien door één van de broeders of de dominee op woensdagavond in een bijbellezing besproken. Een tijd geleden was men zo met Genesis begonnen en nu waren ze in Numeri.

Persoonlijk en gemeenschappelijk bijbelonderzoek vormt de pijler voor de opbouw van de gemeente. En de dominee grijpt iedere gelegenheid aan om daardoor een kern van mannen en vrouwen te vormen die in staat zijn om overal in de stad ouderen of kinderen, zo mogelijk in groepsverband, in aanraking te brengen met het evangelie.

De aanvangstijd van de dienst was al even overschreden. De anderen zaten in de bijbel 't voor die week aangegeven Schriftgedeelte te lezen. Kinderen liepen uit en in. Achter in de zaal stonden nog wat mannen luid te praten. Vrouwen met baby's op de arm probeerden hun huilende kindertjes tot bedaren te brengen. Eindelijk begon de dienst. We zongen veel en steeds staande.

De domine dirigeerde. Een der broeders leidde de eredienst. Het gebed werd afwisselend door een van de broeders der gemeente uitgesproken. Daarbij trad veel verscheidenheid in gaven en uitdrukkingswijzen aan de dag.

Nadat de domine had gesproken werd ds. Vis uitgenodigd de gemeente toe te spreken. Hij sprak in het Engels over Joh. 15. de ware wijnstok. De domine stond naast hem en vertaalde. Voor de eenvoudige spaanse broeders was Nederland een ver en onbekend land. Toen hun verteld werd dat er in dat verre en vreemde land vele evangelische gemeenten waren en veel kinderen Gods woonden, reageerde de gemeente op die mededeling met een dankbaar „amen”. Eén van de broeders begreep de bedoeling van het tweemanschap op de kansel blijkbaar niet goed. Hij stond op en informeerde luidruchtig wat dat te betekenen had. Maar anderen trokken hem weer terug op zijn bank en gaven hem, ook al weer luidruchtig, de gewenste nadere informatie.

U vraagt misschien: lijkt dat alles niet heel erg op een „Jodenkerk”?

Nee. dat was het helemaal niet! Het was veel heel anders dan bij ons. Primitiever, veel minder „ordelijk”. Maar tegelijk ook veel enthousiaster en intensiever, en vooral veel blijer. Er was de verbazing, de verwondering van mensen die voor het eerst het volle evangelie hoorden, van mensen voor wie het wonder van Gods genade was gaan leven, die verlost waren uit de boeien van de wettische, hierarchische, roomse dictatuur en die Jezus Christus hadden

leren kennen en liefhebben. Zou dan het hart niet overvloeien van vreugde en dankbaarheid?

* * *

We hoorden van ds. Phillips nog veel meer over het werk van Christus en zijn Geest in de Spaanse wereld.

Op Gran Canaria, zo vernamen we, was behalve de gemeente van ds. Phillips nog een tweede gemeente, namelijk in Telde, de tweede stad van het eiland. Deze telde ongeveer twintig leden en stond onder leiding van een spaanse broeder Gonzalez.

Vol verbazing waren wij over wat we hoorden over de contacten die deze kerken onderhielden met Zuid- en Midden-Amerika. De jonge mannen van de Kanarische eilanden staan bekend om hun prima vakmanschap en hun ijver. En daarom worden ze graag aangehouden door grote maatschappijen die hun werkterrein hebben in Venezuela, Haiti, Midden-Amerika en ook in Liberia enz.

Een van deze jonge mensen een lid van de gemeente was naar Haiti gegaan. Gegrepen door het evangelie had hij daar nu een gemeente om zich gevormd. Zestig kinderen kregen regelmatig onderwijs uit de bijbel van hem. Ook met kleine bijbelgetrouwe groepjes in Venezuela werd steeds contact onderhouden. Uit Argentinië ontvingen ze veel lectuur. En vooral werd veel steun aan de arbeid gegeven door de uitzendingen van vrije radio stations die gebruikt worden voor de verkondiging van het evangelie. Het is namelijk zo dat uit de Dominicaanse republiek, uit Panama, Ecuador, Honduras en natuurlijk ook uit de Verenigde Staten wekelijks uitzendingen worden verzorgd die leiding en hulp geven bij het bijbelonderzoek. Door deze uitzendingen worden er veel bereikt en daardoor ontstaan veel contacten.

Inderdaad wij stonden verbaasd over deze wijdvertakte intensieve christelijke arbeid in

de Spaans-sprekende wereld. En het is een wereld waarvan wij eigenlijk niets weten.

Het woord „gereformeerd” zei onze domine niet veel. En van Christian Reformed, of Protestant Reformed, of Canadian Reformed Churches had hij geen notie. In Amerika had hij kennis gemaakt met een verwarrende massa van allerlei soort kerken! Hij wist nu maar van één ding: van de kerk van Christus. En daarvoor was maar één norm: de Heilige Schrift. Hij hanteerde voor de kerk maar één criterium: Bijbelgetrouwheid. Wat niet Bijbelgetrouw was werd zonder meer afgewezen.

* * *

Zo hebben we broeders, Spaanse broeders ontmoet.

In de beleving van hun geloof, hun activiteit, hun levensuiting proefden wij 'n Geestelijk leven en christen-zijn dat totaal anders is dan het onze. Aan de vertrouwde Nederlands-gereformeerde maatstaven beantwoorden deze Spaanse broeders helemaal niet. Maar in hun onwrikbaar vasthouden aan Gods Woord, in hun intensieve studie van de Bijbel, in hun felle begeerte hun volk bekend te maken met het evangelie en vooral in hun blij dragen van de minachting en achteruitzetting die ze als evangelische christenen dagelijks moeten ondervinden herkenden wij in hen broeders in de Here.

Laten wij in ons dagelijks gebed ook aan deze broeders denken. Al zijn ze onbekend aan ons, ze zijn bekend bij God.

En laten we toch vooral groot denken van de prediking van het Woord! Het evangelie is ene kracht Gods tot zaligheid. Dat blijkt uit het ontstaan en de groei van de Spaanse gemeente.

Het is bij hen veelal als in Paulus dagen: Bezig zijnde in hun vak, predikten zij het Woord Gods en brachten velen tot Christus.

De Bilt

J. van Oord Jacz.

Antwoord ds. Amelink aan ds. D. K. Wielenga

(II)

U schrijft dat Van An del een goed-kerkelijk man was. Dat geloof ik ook. Hij is dan ook zeer verstandig omgesprongen met zijn afwijkende opinie. Hij adviseert ook anderen dat te doen. In zijn Vademecum Pastorale blz. 183 zegt hij: „Men werpe niet tegen, dat zich in het stuk der wederkomst te veel vragen voordoen, om er over te prediken, zonder er tegenspraak en twisting door te ontlokken. Zeker, als men verder gaat dan het onderwerp zelf, dan loopt men hiervoor gevaar. Sommigen toch laten de wederkomst samenvallen met het einde aller dingen (zoals art. 37 N.G.B., A.), met het jongste gericht en de vernieuwing der schepping; anderen laten haar een tijdperk van overgang openen, gekenmerkt door eene heerschappij van Christus en zijn heiligen, die tot de volmaakte Godsheerschappij de weg baant”.

We behoeven nu geen 30 wisselklederen meer uit te loven om te weten wie er met die „anderen” bedoeld worden.

Dan gaat hij verder: „Geenszins wordt hiermede beweerd, dat het ongeoorloofd, of ten minste ongeraden zou zijn, over het genoemd vraagstuk te handelen; maar de prediker doe dit beneden de kansel; want deze is niet afgestaan tot verbreiding van onze bijzondere opvattingen, maar alleen tot prediking van wat vast en zeker is. Daarom bespreke de prediker de leer der allerlaatste dingen, voorzover zij onder de broederen in geschil is, liever in een kring, waar hij niet ambtelijk optreedt, en

waar tegenspraak geoorloofd is”.

Ik vind deze raad een gouden kleinnood. Alle individualistisch optreden in de leer hebben we inderdaad te schuwen als de pest. Maar Van An del, erover dus kennelijk zwijgend op de preekstoel, waar geen tegenspraak mogelijk is, zweeg er verder niet over.

Ik ben erg dankbaar dat de Kerken niet zo triest onnadenkend zijn geweest hem hierover lastig te vallen. Ze hebben Van An del zelfs voorzitter van het Curatorium der Theologische School en praeses van de generale synode gemaakt! Hij heeft in die en zijn vele andere functies echt geen kwaad gesticht. Integendeel.

Nogmaals Calvijn

Mag ik nogmaals Calvijn aanvoeren als voorbeeld hoe het óók kan. Calvijn heeft een voorrede geschreven bij de uitgave in het Frans van Melanchthon's loci. U weet dat Calvijn het niet eens is met Melanchthon inzake verkiezing en vrije wil. De tegenstanders van Calvijn op dit punt beriepen zich op Melanchthon. Maar Calvijn schrijft aan de raad van Genève: „Overigens, edelachtbare heren, wie ons beiden, Melanchthon en mij, tegenover elkaar wil stellen, doet ons beiden en in het algemeen de gehele Gods, zwaar onrecht” („Calvinus Oecumenicus” door dr. W. Nijenhuis, blz. 157).

Bekend is verder het verschil tussen de Gereformeerden en Lutherse over het Avondmaal. In een brief aan de predikanten van

Saksen somt hij op waarin ze het wél eens zijn: „Over de ene God en de rechte wijze van Zijn vereringe over de verdorvenheid van het menselijk geslacht, over de zaligheid uit genade, over het verkrijgen der gerechtigheid, over ambt en werk van Christus, over de boete en de oefening er van, over het geloof dat, rustend in de beloften van het evangelie, ons de zekerheid des heils geeft, over de aanroeping Gods en over alle andere hoofdzaken wordt overal bij ons dezelfde leer verkondigd”. (blz. 171, 72 a.h.w.). Hij gaat zo nog een poosje door. Hij spreekt gerust over de hoofdzaken van het geloof. En Nijenhuis concludeert niet ten onrechte „Deze hoofdzaken wegen hem veel zwaarder dan de bijzaken, waarin zij nog verschillen. Tot deze bijzaken rekent hij ook het verschil in de sacramentsleer”.

Mag ik U eerbiedig ter overweging aanbevelen de artikelen van Prof. Veenhof over het grote verdriet van Calvijn in „Opbouw”.

Schokking

U brengt verder tegen mij in het geweer het boek van Schokking over „De leertucht in de Gereformeerde kerk van Nederland tussen 1570 en 1620”. Ik kende het boek niet. Ik heb het laten komen en gelezen.

Veel van wat U eruit aanhaalt heeft mijn instemming. Trouwens in dit soort correspondentie valt uiteraard de nadruk op het verschil. Maar ik moet toch wel zeggen, dat ik van het boek in zijn geheel niet onder de indruk ben gekomen.

Ik heb er wel wat uit geleerd.

Wel dit: dat kerkrecht nooit de sterkste zijde van de gereformeerde kerken is geweest. Wat dat betreft is er niets nieuws onder de zon. Wat Schokking zegt over de opvattingen over deputaatschappen, geldt wel van héél de geschiedenis van het kerkrecht: „en het verloop dezer kwestie doet denken aan Laban, die wel tien keer Jakobs loon veranderde” (blz. 96).

Er is geen kerkrechtelijke praxis of je kunt die wel verdedigen met een beroep op het verleden, als je maar lang genoeg zoekt. Schokking is bepaald geen aanhanger van wat wij tegenwoordig gereformeerd kerkrecht noemen. Dit blijkt b.v. als hij Rutgers en Lohman bestrijdt over de toetreding tot de classis (blz. 31) en als hij zich keert tegen Voetius' opvatting over de positie van hoogleraren op de synode (blz. 83). De titel van zijn boek zegt ook wel wat.

Maar ter zake. U bespreekt b.v. een vraag uit die tijd:

„hoe te handelen met degenen, die lidmaat willen worden en alle stukken der leer geloofden, behalve de kinderdoop en daarin begerden gedragen te worden”.

U vermeldt, via Schokking, als antwoord van de classis Amsterdam, dat het onmogelijk is dat zo iets zou kunnen voorkomen. En u vindt dat ze schoon gelijk hebben. De kinderdoop staat niet op zich zelf. Ik heb niet zo veel bezwaar tegen die gedachte. Het is wel haast zeker dat de kinderdoop zich niet laat isoleren uit het geheel van de waarheid van het evangelie.

Maar U en ik zijn gebonden aan een andere praxis en een betere. Er is een uitspraak van de synode van Den Haag uit het jaar 1914 n.a.v. dezelfde vraag. De synode spreekt uit „dat onze Gereformeerde Kerken steeds hebben geoordeeld, dat naar het voorbeeld der Apostolische Kerk tolerantie kan worden geoefend jegens broeders, die ter goeder trouw in enig stuk der leer dwalen, mits dit niet enig fundamenteel stuk der waarheid raakt, de dwalenden bereid zijn zich beter te laten onderrichten, en beloven voor dit gevoelen geen propaganda te maken, waarbij het natuurlijk van zelf spreekt dat zulke broeders, zolang ze in dat gevoelen volharden, in geen geval voor enig ambt in de kerk verkiesbaar zijn”.

Wat de classis Amsterdam in 1596 dus voor ónmogelijk hield, houdt de synode van Den Haag 1914 voor wél mogelijk. De synode durft het woord tolerantie wel te gebruiken. Evenals het woord fundamenteel. Dat is toch alleen maar logisch als er ook niet-fundamentele stukken zijn.

Hart

Ik heb niet ontkend dat er grenzen aan de verdraagzaamheid zijn. Maar het gaat nu juist over de vraag waar die grenzen liggen.

U schrijft in ditzelfde verband nog „de artikelen tegen de Remonstranten raken het hart der religie”. Ik ben het er mee eens. Verbaasd was ik echter over Uw toevoeging: „Niet alleen de zaak van de rechtvaardiging door het geloof alleen, maar evenzeer de zaak van de volharding der heiligen en het „stuk der verkiezing en verwerping”. Ja toch, vriend en broeder, dat is toch ook het hart der religie?”.

Er kunnen geen twee harten zijn. Maar er is ook geen tegenstelling tussen de leerstukken die U noemt. Wie zal **beschuldiging** (term uit de leer der rechtvaardiging) inbrengen tegen **uitverkorenen** Gods? God is het die **rechtvaardigt**; Wie is het die **verdoemt**? Het is niet voor niets dat de leer der vrijspraak en de leer der verkiezing in Paulus' brief aan de Romeinen zo nauw aan elkaar verbonden zijn. Wie dat niet ziet, heeft het gezicht op beide niet. En als Luther veel spreekt over de rechtvaardiging en Calvijn over de verkiezing, dan doen ze in wezen hetzelfde: uitspreken dat onze zaligheid ten diepste geheel en alleen een werk van God is. En niet van ons zelf. Dat was ook hun eenheid in de strijd tegen het pausdom. En zowel Luther als Calvijn beschouwen de rechtvaardiging uit het geloof het eerste hoofdstuk van het Evangelie.

Over schorsen en afzetten

Ik constateer dankbaar dat U met Uw schooldagrede „Herder of huurling” niemand in onze kerken als huurling hebt willen typeren. Ik vind wel, dat U dan niet voldoende voorzichtig bent geweest. Het was U „erom begonnen om onszelf af te vragen of wij inderdaad hart hebben voor de schapen; dat kan blijken uit onze motieven”. Geheel mee eens. De motieven zijn van het grootste belang. Daarom was genuanceerder spreken op zijn plaats geweest.

Intussen maken al Uw artikelen toch de indruk dat U wilt aanpakken. Verdraagzaamheid „is al lang genoeg betracht”.

In dit verband heb ik nog iets op mijn hart. U bent niet bang genoeg voor schorsen en afzetten. We zijn het er beiden over eens, dat zo iets noodzakelijk kan zijn. Een kerk die niet kan vloeken kan ook niet zegenen. Het anathema moeten we ook aandurven, als dat nodig is.

Afzetten is het anathema uitspreken. Daar wilt U niet aan. U schrijft „Dit doet me er aan denken dat men niet te vlug moet concluderen van een dominee die geschorst is, dat hij dan meteen zou moeten worden geëxcommuniceerd! Dat wordt onder ons wel hier en daar gezegd en gedacht. Hoe komt men erbij”.

U móet zo wel spreken, wilt U Uw stelling van de tweeërlei wet voor ambtsdragers en „gemene” lidmaten handhaven. Maar U weerspreekt de tekst van artikel 80. Met dit verschil dat U het heeft over schorsen. Maar als ik daarvoor invul afzetten, dan meen ik dat de afzetting en de ban samenvallen. Het afzettingsoordeel van een predikant valt op de classis. De afzetting moet uitgevoerd worden door zijn kerkeraad. Het wordt uitgevoerd met het formulier van de ban. Iemand die onwaardig is het Avondmaal te bedienen is natuurlijk ook onwaardig er bij aan te zitten. In Uw opvatting is schorsen en afzetten weer verworpen tot een ordemaatregel.

We zouden zo eigenlijk vijf trappen van

censuur hebben over ambtsdragers.

Ik weet dat Uw mening nu ook op de synode verdedigd is in de zaak Van der Schaff. Als het Gezinsblad tenminste een juiste weergave heeft gegeven van het debat. Ds. Janssen zegt „een ambtsdrager kan worden afgezet zonder dat hij van het avondmaal wordt afgehouden”. K.S. noemde dit hokus-pokus-kerkrecht. Hij had gelijk.

„Een geschorste toelaten tot het avondmaal is daarom dwaasheid, en een bewijs, dat schorsen alsdan geen tucht - doch een dwangmaatregel is, geen evangelische verlossingsacte, hoogtepunt van de genadedienst der verlossing, en daarom ook sluitstuk in deel II van de Catechismus, maar een miserabel handigheidje van een meerderheid, die lastige monden stoppen wil, liefst echter met bewaring van de zogenaamde eenheid, die echter, geïsoleerd van normen, een idool, een afgod is geworden. Geknoei alzo” (Reformatie 20e jaargang blz. 5 nr. 48).

Het gebeurde in de goede stad Rotterdam in de dagen voor de Vrijmaking. Een classicale commissie, zes man sterk, is in de kerkeraadkamer van Feijenoord komen vertellen dat de geschorste ds. Doekes niet van het Avondmaal behoefde te worden gehouden.

K.S. zegt dan: „twee merkwaardigheden dus onder de verdere hokus-pokus. De eerste is: men **schorst**, maar zegt toch: laat de geschorste aan het avondmaal toe. **Natuurlijk** is dat dwaas (schorsen naar de K.O. mag alleen in geval van zonden, die in een „gewoon lid”, laat staan in een ambtsdrager, **de afsnijding waardig** zijn. Maar het systeem brengt het mee. Men **durft** niet zo iets te verklaren, maar men **wil** toch de man „klein krijgen”, om een term van een zeer vroom pratend rede-naar-prae-adviseur te gebruiken”. (Ref. 10 aug. 1945). De tweede merkwaardigheid doet in dit verband niet ter zake”.

K.S. wilde kennelijk niets weten van 'n praktijk, waarvan onze synode nu ineens wel wil weten. En ik **wil** er ook niet van weten. Want de tekst van art. 80 verbiedt het. En om onderscheid te maken tussen „ambtelijke” en „persoonlijke” zonden moet men een spitsheid hebben, die ik niet wil hebben. Want art. 80 zegt er niets van. En aan de tekst, daaraan zijn we gebonden. Vindt U het goed, als ik me maar aan art. 80 houd en aan wat ze mij in de Vrijmaking geleerd hebben? Ik bevind me daarbij in het gezelschap van K.S. Is het niet tragisch, dat we op dit gebied als honden teruggesleurd zijn tot ons uitbraaksel?

Matth. 22 : 31, 32

Ons debat is begonnen n.a.v. een uitlating van U over bovengenoemde teksten. Het ging mij niet om de verdediging van Telder en Vonk. Ik geloof niet dat zulks aan de lezers van De Schaapskooi voldoende duidelijk is geworden in Uw weergave van mijn opinie. Ik was verbaasd over uw wijze van exegetiseren. Ik heb niet gezegd dat de Graaf, of Van Aniel of wie ook van hetzelfde gevoelen waren als Telder en Vonk. Het ging mij erover te spreken over de vraag wat een kerk nu bepaald niet moet doen, als hij met zulke gevallen te maken krijgt. Over de grenzen van de verdraagzaamheid dus.

Maar nu nog een opmerking over Matth. 22. Ook Holwerda is kennelijk van mening dat het daar alléén gaat over de opstanding. Dat bestreed U. Ik moge daarvoor verwijzen naar een artikel van Holwerda na het sterven van Schilder in de Reformatie van 12 april 1952.

Ik zeg ook weer niet dat Holwerda een aanhanger was van Telder's opinie. Maar hij weerspreekt Uw exegese, waarmee U héél de zaak af wilde doen. Dat nu is al te goedkoop.

Ik moet er nu wel mee ophouden. Het is toch al lang geworden. Als steeds ben ik gaarne Uw dienstvaardige

Herman Amelink.

Langerak, 1 juli 1964.

PERSSCHOUW

De toekomst van Indonesië

In De Telegraaf stond dezer dagen het volgende artikeltje:

Het tijdperk van Soekarno als onbetwist heerser van Indonesië loopt ten einde. Het gewoonlijk goed ingelichte Amerikaanse blad „Wall Street Journal” stelt in een groot opgemaakt artikel over het Indonesische staatshoofd, dat er onmiskenbare tekenen zijn, die er op wijzen dat Indonesië's „president voor het leven” is begonnen af te glijden naar de extreme politieke linkerhoek, vanwaar geen terugkeer meer mogelijk is.

Volgens „Wall Street Journal” is de brandstichting in de Britse ambassade en de woningen van Britse burgers in Djakarta van enige tijd geleden geheel op rekening van de communisten te schrijven, met het leger en de politie als werkeloze toekijkers.

De communistische leuzen op de muren van de Indonesische hoofdstad worden regelmatig overgeschilderd, zonder dat iemand er iets van zegt.

Leger

Het belangrijkste vindt het Amerikaanse blad echter dat het Indonesische leger langzaam maar zeker geheel door de communisten wordt gefinancieerd. Anti-rode hoge officieren worden uit belangrijke posten in Djakarta verwijderd en overgeplaatst naar de verre buitengewesten, waar zij geen invloed meer kunnen uitoefenen.

Volgens „Wall Street Journal” zal Soekarno zich niet kunnen onttrekken aan een werkelijke aanval op Maleisië, uit vrees door de communisten te worden uitgemaakt voor een verrader van de Indonesische revolutie.

Twee vooraanstaande communistenleiders, Aidit en Lukman, die reeds in Soekarno's „advies-raad” zitting hebben, zouden nu staan op een plaats in het Indonesische kabinet. Volgens gewoonlijk goed ingelichte bronnen zouden zij deze toezegging reeds hebben gekregen van Soekarno persoonlijk.

Binnenkort zou dan ook de vorming te verwachten zijn van een nieuwe Indonesische regering, geheel bestaande uit mohammedaanse nationalist en communisten.

China

De drijvende macht achter deze rode infiltratie van Indonesië is volgens „Wall Street Journal” communistisch China. Het blad stelt, dat wanneer Indonesië inderdaad een soort sateliet van Rood-China zou worden, Peking de beschikking krijgt over de rijkste grondstoffenreserves van heel Zuid-Oost Azië, waardoor China geheel onafhankelijk zou worden van het Westen. Dit zou tevens de genadeslag betekenen voor de wankelende neutralisten van Zuid-Oost Azië.

Sinds jaren overwint het communisme langzaam maar zeker aan alle fronten!

C. V.

KERKNIEUWS

Beroepen te Glanerbrug-Oldenzaal en te Noordbergum: kan. J. Verhooff te Kampen; te Deventer: K. B. Holwerda te Zalk-Veecaten; te Fergus-Guelph, Ont. Canada (Canadian Reformed Church): M. van Beveren te Vrouwenpolder (Zeeland).

Aangenomen naar Gorinchem: A. Koers te Nijverdal; naar Marknesse (N.O.P.): J. D. Janse te Surhuisterveen-Opemde, die bedankte voor Nijkerk.

Ds. A. H. Algra. Zondag 12 juli j.l. nam Ds. Algra afscheid van zijn gemeente in Gorinchem wegens vertrek naar Wormer. De tekst van de afscheidspreek was Hand. 20 : 32. Vele afgevaardigden van de omliggende zusterkerken alsmede een deputatie van de burgerlijke overheid gaven van hun belangstelling blijk. In een gezellig samenzijn na afloop van de kerkeraad sprak br. J. van Wondergem woorden van dank, terwijl br. D. H. van Meeuwen de gevoelens van de gemeente vertolkte en uit haar naam enkele afscheidsgeschenken overhandigde. Voorts spraken Ds. J. M. Smelik van Almkerk-Werkendam, br. Minks namens de kerk van Leerdam en tenslotte br. Jungerius namens de eerste gemeente van Ds. Algra, die van Waardhuizen. Tenslotte werd de vertrekkende predikant door ieder met een handdruk gegroet.

Souburg-Vlissingen. Na een vacature-periode van ruim een jaar ontving de gemeente van Souburg-Vlissingen weer een nieuwe predikant in kand. S. Braaksma. Na bevestigd te zijn door zijn voorganger Ds. O. J. Douma van Overschie met een preek over Richt. 6 : 14-16, deed Ds. Braaksma intrede met een preek over Matth.

11 : 28-30. Namens B. en W. waren de gemeente-secretaris en de wethouders van onderwijs en financiën aanwezig. Namens de classis sprak br. br. Wolting van Middelburg, namens kerkeraad en gemeente van Souburg-Vlissingen br. Verboekum.

Ds. C. A. Versluis, die als zendeling het evangelie zal verkondigen in Noord-West-Australië, arriveerde op 25 juni j.l. te Sydney. Voorlopig heeft hij in Armadale zijn intrek genomen om voor de zendingarbeid de laatste voorbereidingen te treffen.

Hengelo. De diensten van de kerk alhier worden thans gehouden in het kerkgebouw van de syn. Geref. Kerk aan het Mitchamplain. Aanvangsuren 10.30 en 16.30 uur.

Assen. Tot het gereedkomen van het nieuwe kerkgebouw in het Veenigerland belegt de Geref. Kerk behalve in de Bethelkerk diensten in de kapel in de Oosterhoutstraat.

ADRESSEN

Hengelo, scriba: L. den Boer, Castorweg 199, Hengelo, telef. 05400-19329.

Mijdrecht, scriba: M. de Jong, Joh. de Wittlaan 11, Uithoorn; de penningmeester heeft het giro-no. 599647 t.n.v. Penn. Geref. Kerk, Adm. de Ruyterlaan 25, Uithoorn.

De Bilt: C. Zwaan, Dr. C. Zeemanweg 29, De Bilt.

Winschoten, scriba: L. Burgler, Burgem. Schönfeldsingel 31, telef. 05970-2002, toestel 7.

Het nieuwe moderamen van de diaconie van de Geref. Kerk van **Amersfoort-West** luidt: voorz. br. H. v. Donkelaar, Noordewierweg 199, Amersfoort; penn. br. Ir. v. Beek, Resedastr. 21, Amersfoort; secr. br. D. J. Couman, Iepstraat 13, Hoogland.

THEOLOGISCHE HOGESCHOOLDAG 1964

De Theologische Hogeschooldag 1964 zal gehouden worden, zo de HEERE wil, woensdag 30 september 1964.

Dinsdag 29 september des avonds 8 uur wordt de bidstond voor de Theologische Hogeschool gehouden in de Nieuwe Kerk, Broederweg 34. In deze dienst des woords en der gebeden. uitgeschreven door de raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen, hoopt voor te gaan ds. J. Rijnveld te Capelle aan de IJssel.

Op de schooldag zal in de te houden samenkomsten worden gesproken door prof. C. Veenhof, prof. dr. L. Doekes, prof. H. J. Schilder, prof. J. Kamphuis, ds. J. D. Houtman te Vollenhove-Cadoelen, ds. J. Verkade te Groningen en ds. W. Vis te IJsselmuiden-Grafhorst.

De samenkomsten zullen o.m. worden geleid door ds. L. W. G. Blokhuis te Zuidhorn, ds. J. van Bruggen te Assen, ds. D. van Dijk te Groningen, ds. L. J. Goris te Wezep, ds. Z. G. van Oene te Zwolle en ds. G. Visee te Kampen.

Om enige leiding te geven in de verdeling van de zitplaatsen in de diverse gebouwen verzoekt de commissie u dringend nu reeds kaarten aan te vragen en daarmee niet te wachten tot de laatste weken in september. Er is voor de organisatie van zo'n schooldag zoveel werk te doen dat de commissie u dus nogmaals vraagt: NU de kaarten aanvragen bij de pedel van de Theologische Hogeschool, adres: Broederweg 15, Kampen.

De commissie.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS

Op de grens

van twee werelden bevindt zich menig kind, dat in een inrichting verblijft. Enerzijds is er de wereld van thuis, met de afwijzing van het vermaak, dat de andere wereld biedt. Deze andere wereld leert de jongen en het meisje kennen in de inrichting, waar men geplaatst werd. Aanvankelijk tracht men het aan de Schrift genormeerde leven van thuis nog te handhaven. Men staat dan nog afwijzend tegenover dansen, ballet, bioscoop, jeugdclubs e.d. Doch wie durft het deze jongens en meisjes kwalijk te nemen, wanneer zij na verloop van tijd toch met de anderen gaan meedoen en de grens tussen de wereld-van-thuis gaan overschrijden om te gaan meedoen met het vermaak, welke de wereld-van-het-tehuis hen biedt?

Het is soms aangrijpend te bemerken, in welk een conflictsituatie zij hierdoor komen te verkeren. Gaan zij met verlof naar huis dan proberen sommigen zich weer te schikken naar de normen van het ouderlijk huis. Niet ieder kind slaagt hierin. Ook niet wanneer het de-wereld-van-het-tehuis weer voorgoed mag verlaten. De moeilijkheden, waarvoor men geplaatst werd, zijn dan wel verdwenen, doch geestelijk heeft men soms veel schade geleden.

Eén wereld

willen wij bieden aan de jongens en meisjes uit onze kerken, die tijdelijk in een tehuis of inrichting moeten verblijven. De-wereld-van-het-

tehuis mag geen tegenstelling vormen met de wereld-van-het-ouderlijk-huis. De Stichting, de kerken, willen hun die ene wereld bieden, waar alleen Jezus Christus gediend wil worden. Eén wereld, met één en hetzelfde leefpatroon, dat wars is van alle dualisme.

Het gaat er niet alleen om de jongen en het meisje door zijn of haar moeilijkheden heen te helpen, het gaat er voor alles om, dat het tevens mag ervaren en leren hoe juist ook de Here Jezus wil helpen en zij zich in alle moeilijkheden op Hem mogen verlaten.

Het treft mij steeds weer in gesprekken, dat de jeugd klaarheid wil.

Zij heeft daar recht op.

Deze jeugd heeft recht op een tehuis, dat geen afbreuk doet aan het leven in de vrees des Heren van thuis.

Geen twee werelden.

Ook geen niemandsland.

Eén wereld.

Daarom vragen wij Uw offer voor hún eigen tehuis.

Het is de wil van onze, ook die van de kinderen, hemelse Vader.

Geeft U een klaar en dus duidelijk antwoord?

„Jeugd zingt voor jeugd”.

Onder dit motto kunt U met overmaking van f 6,25 op giro-nr. 995495 t.n.v. H. Bijlenga, Geert Grotestraat 44, Zwolle, een grammofoonplaat bestellen. De netto-opbrengst komt geheel ten goede van het tehuis. Er werden er reeds ruim 450 besteld.

Maakt U zich geen zorgen over Uw storting op een verkeerd gironummer, want al deze bedragen zijn door het Centraal Girokantoor op het juiste nr. bijgeboekt.

De plaat wordt U toegezonden, zodra deze gereed is. Het persen ervan, alsmede het drukken van de fraai uitgevoerde hoes, vraagt tijd; terwijl ook de vakanties wel enige vertraging zullen geven. Bovendien: alles moet in vrije tijd worden afgehandeld. Een eresaluut aan alle medewerkers!

Gaan we nou prikken of niet?

De bestelling van de prikkaarten verloopt zeer traag. Wij missen juist die scholen, welke tot heden nog niets voor het tehuis deden. Welke meester of juffrouw wil de organisatie op zich nemen? Laat spoedig iets horen aan het adres van de Stichting.

We vermelden van de giften

f 10,— van Emma, die „zusje van Sybren Foeskes” wordt genoemd. Beiden hartelijk gefeliciteerd en de ouders van Emma bedankt. f 15,65 van de Mannenvereniging „Onderzoekt de Schriften” te Almelo.

Geboren werden ook: Albert Herman (f 10,—), Theo (f 10,—) en Jan Daniël (?) (f 10,—). f 8,75 „Collecte tijdens vakantie woonark op de Wijde Ee in Friesland op zondag 21 juni, na beluisteren van een preek op de bandrecorder.” f 300,— van de Geref. Jeugdvereniging te Deventer. Dit is de opbrengst van een door deze jeugd georganiseerde verkoopmiddag. Een goed bericht uit Deventer, waarvoor wij jullie bijzonder dankbaar zijn. f 22,03 van de Mannen- en Vrouwenvereniging te Smilde.

f 30,— „Gespaard door kinderen N.N. voor het tehuis”. f 20,— werd aan een onzer overhandigd bij het uitgaan van de kerkdienst te Ede op zondag 5 juli.

Verder noemen we nog: 2 x f 2,50; f 3,—; 5 x f 5,—; 10 x f 10,—; 2 x f 25,— en f 100,—.

Het woord en de daad zijn nu weer aan U.

Verantwoording sinds 30 juni 1964

Ontvangen van Kerken	f 879,58
van particulieren	„ 815,90

Collecten en giften worden onder vermelding „voor het tehuis” gaarne ontvangen op postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming te Ede, Beatrixlaan 37.

De Gereformeerde Kerk van **Oegstgeest** zoekt

PREEKVOORZIENING

voor de zondagen 2 en 9 augustus a.s.
8.30 en 3 uur.

Gaarne bericht aan Jac. Vreeken, Pr. Beatrixlaan 58, Oegstgeest, telefoon 01710-50680.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404-12452



Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukwerk